

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

Dins Espanya: una pesseta.
Fora d'Espanya: dues pessetes.REDACCIÓ: Manacor, Amador, 5.
Palma, sucursal: General Barceló, 1.
ADMINISTRACIÓ: Manacor, Ferrer, 5.
Palma, sucursal: Gral. Barceló, 1.

LA MAUROPA

Surt cada dissapte per donar ventim i altres erbes a n-es qui s'ho guany

PUNTS DE SUSCRIPCIÓ

A Manacor: Ca. Mestre Anton Ferrer, 5.—Ca. l'amo Andreu cover, Estrella, 6.

A Palma: Llibreria d'En Guasp, Morey, 6.—Taller d'encuadrecions d'En Francesc Ferrer, Sta. Eulària, 25.—Llibreria Ernest Frau, Brossa.—Llibreria d'Alomar y Fontdevila, Brossa.

Parla En Revencjoli. Escoltau i oïreu

GLOSSES

N'haurém d'etzibar unes quantes a n-es paperots in-Justicia, El Ideal, Obrero Balear, a sa tropa lerrouixista i a sa socialista i a qualcun altre, que prou e-hu han mester tots.

Sa mort de N'Enric IV de Franceso

Mesos enrera in-Justicia va posar un ratx de mentides sobre sa mort d'aquest rey. Escriguèrem sa contestació a l'acte, però aquell dissapte no mos hi va quebre; i, avuy per una cosa demà pe's altre ho havíem anat perllongant. Japassa d'hora de publicarho a fi de qu'En J. Moya no's puga queixar de que no li contestam.

Vetassí, idò, sa nostra contestació:

Mort N'Enric III, es qui tenia pe'sa sanc millor dret a sa corona de France era N'Enric de Navarra, gran capitá, gran talent polític, un héroe; però heretje reconsagrat. Ell va veure que ab sa seua herejia no arribaria may a n-es trono. Fos axò, fos lo que fos, l'homo e-hu pensa bé, i dia 13 de juliol de 1593 va abjurá es calvinisme a St. Dionís de París, i se va fer catòlic. A les-hores sa Nació se passá a ell, i va ésser rey de France. Poc després de convertit, dins es més d'agost li denunciaren qu'un tal Pere Barrière el vol matar. L'agafan, i confessá que sí que l'havia volgut matar quant el rey era heretje, però que hu havia dexat anar desde's punt que va sebre que s'era fet catòlic. Axi metex el condemnaren a ferlo bosins d'en viu en viu, l'any 1594.—L'any 1595, dia 27 de desembre, un tal Juan Chastel invest el Rey dins el Louvre (París) i ab un guinavet el fer a sa cara, i futx. L'agafen, el someten a torment per ferlo declarar. Resultá qu'era a escola ab sos jesuites, però també era ver qu'acabava d'estudiar a l'Universitat de París. Uns digueren qu'ell havia dit que's jesuites li havien ensenyat qu'era permès matar es tirans; altres digueren que no havia declarat res d'axò. Dia 29 de desembre li tayaren es punny, li arrabassaren sa carn ab unes estanayes, i el fermaren a sa coa de quatre cavalls, que'l feren bosins.—Es contraris des jesuites, entre es quals figurava l'Universitat i es Parlament de París, s'aprofitaren de sa circumstancia d'esser anat En Chastel a escola ab sos jesuites, per posarlos mal, i els acusaren d'haver empès aquex criminal; i es Parlament els-e desterrá de París. Agafen el Pare Guéret i el P. Alexandre, acusats de mestres i conseyers d'En Chastel, los someten a torment; i no poren treure res en net contra ells, i les tornen amollar.—Agafen llavò el P. Guig-

nard perquè li trobaren uns papers qu'havia escrits l'any 1589 contra Enric III i Enric IV, quant tot France bollia contra aqueys dos, i eren tants i tants que donaven per ben feta sa mort d'Enric III. Res li pogueren provar a n-el P. Guignard qu'hagués dit ni fet contra Enric IV desde que s'era convertit. Axò no obstant, el penjaren a sa plassa de la Grève a París. Es Parlament dictá tal sentència, ell qu'havia donada per ben feta sa mort de Enric III per Jaques Clément.

L'historiador protestant Sismondi (T. XXI, p. 319-323) diu que's jesuites no tenien art ni part ab so crim d'En Chastel, i que sa sentència des Parlament contra ells fonc «una escandosa iniquitat i una villesa política».—Poc després es metex Enric IV fa tornar es jesuites a París, les umpl de mercès, i se fa defensor i protector d'ells.

A pesar de tota sa popularitat del rey Enric IV, encara hi havia corrents contraries devall devall, a consecució des grans desordes i trastorns de ses lluytes d'ets heretjes hugonots i la Lliga. Una tempestat no s'apassiva assetsuaxí. Es fet es que un tal Francesc Ravaillac, jove, mestre d'escola, fanàtic, que creya tenir visions, comensá a sentirse tentat de matar el Rey per fer un bé a sa Nació, creyent que'l Rey no era catòlic de cor, sino heretje; fins a s'estrem que dia 14 de matx de 1610, que'l rey Enric IV anava en carrossa, l'envest En Ravaillac, i ab dues punyalades l'avia a l'altre mon. Agafen es, criminal, el someten a torment per que declar qui li ha fet fer allò. Diu que negú le hi ha fet fer i que no es sortit de negú altre, qu'ell tot sol n'es culpable. El condemnen a mort i l'escorteren. Fins a n-es darrer alé declará que negú més qu'ell tenia part ab so seu crim, qu'ell i sols ell n'era responsable.

Idò bé, ara mos surt in-Justicia dient que foren es jesuites qu'aconsejaren a Ravaillac que matás N'Enric IV. ¿Aont ha trobada una tal cosa? ¿Quines proves en dona? Res de proves, res de justificar tal acusació. A n-es lerrouixistas no els interessa provar res; ells menten, calúmnen, i se guexen endevant. Ab una gent que tenen per armes sa mentida i sa calúmnia, e-hi fa mal combatre.

Sa doctrina de qu'era permès matar es tirans, es reys dolents, estava prou estesa a n-es sigles XVI i XVII entre catòlics i protestants; e-hi hagú jesuites que la professaren com tants d'altres teòles i juristes, sobre tot a France. Idò bé, es paperot Lerrouixista de Manacor només n'acusa's jesuites d'axò; suposa, mentint, qu'era cosa just des jesuites. Sa qüestió es ferlos odiosos, posarlos com un pedás brut.

Però repentimho, lo bo es que qui

mos retreu tot axò es un revolucionari que té per bona sa doctrina d'En Pau Iglesias de que hi ha que matar En Maura per que no torn pujar a n-es Poder. ¿Com té cara in-Justicia de moure tal alguer contra es jesuites i es catòlics pe's es morts de N'Enric III i N'Enric IV de France allá ont ella figura dins un partit que vol matar En Maura per que no torn governar?

Aquella doctrina de que es permès a qualsevol matar el rey que un té per dolent i per tirá, ja s'abolí entre's catòlics a n-es sigle XVII; i l'Església la condemná fa molts de temps. Ja no hi ha cap catòlic que defens una tal cosa. Es qui la defensen i la sostenen i la practiquen de sa manera més descarada, son es socialistes ab En Pau Iglesias que les dona's cap devant, son es lerrouixistes ab En Posa, es es partit d'En Jimenez Moya.

¿No es de lo més ridícul i de lo més hipòcrita qu'ara mos surta es paperot d'En Jimenez Moya escandalisantse i fent tants d'estufornos contra aquells jesuites que ensenyaven, però que may practicaren, aquella doctrina? ¡Ell la defensa, contra En Maura; es seu partit, fundantse en tal doctrina, sostén qu'han de matar En Maura per que no torn pujar! ¡tenir pit per cridar tant contra aquells jesuites per que defensaven una cosa qu'avuy negú mes qu'ell i es seu partit i ets seus aliats defensen! ¡Quanta d'hipocresia Senyor! ¡Deu del cel se'n apiat!

II

Fixat'hi jo poble!

Sa meritíssima Acció Social Popular de Barcelona ha publicada, no fa gayre, una fuya volant que fa veure 's bé inmens que rep l'Espanya de frares i monjes, i hu prova, no ab paraules sino ab fets. Agata ses Estadístiques oficials que acaba de publicar sa Direcció general d'Administració (Ministeri de la Governació), i en treu ses sigüents claricies, preses de sa Part III, capítol VIII, plana 601:

Dins escoles i cotlegis, generalment de religiosos i religioses reben ensenyansa de franc cent trenta tres mil noucents noranta atlots i atlotes de totes classes.

Ses escoles layques de franc no tenen en tota Espanya més que cinc mil vuytcents vint i un dexebles.

¡Veyès si n'hi ha de trenques des beneficis que reben es pobres des frares i de ses monjes, a n-es que reben de ses escoles layques! Es frares i monjes 133991 dexebles! ¡Ses escoles layques 5821 dexebles! ¡I encara axò poc que fan ses escoles layques, no es més que pesta cernuda, bavarades d'infern, veri pur, mal bocí de mort!

Però seguiguem: Dins tota l'Espanya, segons aquexes Estadístiques des Ministeri de la Governació, e-hi ha

606 hospitals provincials o municipal's.

D'aqueys només n'hi ha 422 que tenguen malalts sempre. Idò bé ¿qui cuyda's malalts de tots aqueys 422 hospitals? Monjes o frares. D'aquexa manera:

Ses Fiyes de la Caridad tenen a conte seu 253 hospitals provincials.

Ses Germanes de la Consolació en tenen 24.

Ses Germanes Carmelites en tenen 19

Ses Sirventes de Maria en tenen 16.

I acaba sa Direcció general d'Administració fent avinent que es servici de ses religioses es de franc a 111 hospitals; i ls ho paguen a 208 hospitals, però les donen tan poc que just les basta per satisfacer ses necessitats més inexcusables dins sa vida mortificada i penitent.

¿Qu'heu sentit siular, radicals de sa classe de republicans i socialistes i de tots ets altres pelatjes? ¿Com es que a voltros no vos pega per anar a servir malats pobres de franc ó just p'es pa, com e hu fan aqueys frares i monjes, que voltros no vos aturau de calumniar i de presentar com uns xucadors de sa sanc des poble, com uns esplotadors des poble? ¡No hi teniu gens de ferida voltros a n-aquexa classe de xucalar ni d'esplotar, axò es, de servir per amor de Deu o just p'es pa es pobres malalts! ¡N'hi ha de trenques de servir malalts de franc o just p'es pa, com fan ses monjes, a anar á predicar mentides i barbaritats a n-es pobres per ferlos fer sa fel contra's rics i contra l'Església, com feys voltros jo farsants radicals de tots pelatjes!

¡Gent pobre! ¡gent trayadora! fixathi en lo que fan envés de tú ses monjes i es predicadors de sa república i des socialisme! ¡no hu oblides qui es que vè a servirte com estau malalts! ¡Ses monjes te servexen de franc! ¡Ses monjes se sacrificuen per voltros! ¡Ses monjes no vos fan més que bé a s'ànima i a n-es còs! ¡I es predicadors de república i socialisme que vos fan? Vos umplen es cap de mentides i es còr de fel contra Deu i sa Relligió, que son es vostro bé suprem, lo únic que vos pot fer felissos a n-aquex mon i a l'altre. Si, sa Relligió catòlica jo trayadors! vos ha donada sa llibertad! vos ha fets iguals a n-es rics! Nigú com ella vos ha fet bé a s'ànima i a n-es còs, ¡No'n tenim cap, cap, cap de benefactor tan gros com sa relligió catòlica!

III

Qui son es canalles

S'Obrer Balear de dissapte passat suposa que's capellans tenen per canalles es pobres; es qui no tenen casa ni fogar, es qui van mal vestits ab pelleringsos i pedassims, es qui passen rusca, es qui van ajupits de tanta de feyna que fan, etc.—Escoltau, com-

panyes esgriguadors del paperot socialista, ¿i d'ont e-hu heu despenjat que 's clero tenga per canalles aqueixa pobre gent?

Es fals i mentida tot axò que deys. Canalles e-hu son, companys socialistes, tots es qui fan canallades; i en fan pobres y rics, alts i baxos, es de cap-amunt y es de cap-avall. Axò es lo que diuen i creuen es capellans, axò mos ensenya s'esperència de tots es dies. Per lo metex, dient lo que deys de que's capellans tenen es pobres en concepte de canalles, els e calumniu, feys una mala obra, una obra criminal.—¿Vos figurau, ¡o socialistes! que hi heu de gonyar res, que heu de millorar gens sa situació des pobres, qu'omplireu a n-es pobres sa panera i s'olla, calumniant es capellans, malfamantlos, fentlos odiosos a sa gent? ¿Ab calumnies, ab infàmies voleu voltros salvar sa classe pobre, redimir es pobres, fer que tenguen pa carn abastament? ¿Malfamant i calumniant es capellans voleu arretglar i adressar el món? ¿Ah malanats! ¿Ah pobres errats de contes! Bé hi anau calats per aygo! ¿En feys de compassió, germanets!

IV

¿Aont es axò?

Diu s'Obre, *Balear* que «es clericals cobren sense fer res».—Veyam ¿i aont son aqueys «clericals» tan sortats? ¿qui son? ¿que les diuen? per ont caplleveu? Vaja, parlau un poc més clar, ¡o companys socialistes! ¿Esplicauvos una mica més! ¿No es de persones decents fer tals inculpacions sense anomenar pessa! ¿Si no deys qui son aqueys «clericals» que «cobren sense fer res», vos tractarem de llengaruts, Es es nom que's merexen es qui acusen sense proves, falsament, mentint.

V

Respecte a sa voluntat des poble

Negú n'hi té més que l'Església. que ses Autoritats Esglesiástiques. E-hu demostra un fet que retreu s'Obre *Balear*, figuratse pegar una bona ponyida a l'Església, pero li resulta tot lo contrari.—Diu qu'un comte se presentá a n-es poble de Támara, de sa proaincia de Palència, i demaná a n-el Sr. Rector d'allá que volia de ducs figures de sants de l'Església. El Sr. Rector li contestá molt bé, conforme ls Sagrats Cánons, qu'ell no les poria vendre, que per axò havia d'acudir a n-el Bisbe. Es comte se'n va a n-el Bisbe, i li demana per adquirir dites figures. S'avenen, i el Bisbe envia a dir a n-el Sr. Rector que les hi remeta ben embalades. Aquí's poble s'en tem, i s'alsen dient que no hi podren consentir que se'n duguen tals figures i que s'hi oposen. El Bisbe hu sap, i diu:—¡Fora tocarles, ido, d'aquí ont están! I ses figures queden a n-es poble.—Ara bè, companys socialistes, ¿que hi ha de censurable en tot axò? El Sr. Rector ¿se poria portar millor de lo que's portá? El Sr. Bisbe ¿qu'es lo que va fer malament? ¿No es tal volta el Bisbe a una Diocesis es qui comanda de ses coses esglesiástiques? ¿Han privat may ses lleys esglesiástiques ni ses civils de fer res que no sia

contra cap lley ni cap dret? De manera que'l Bisbe i sols el Bisbe. degudament autorisat p'el Papa, com hem de suposar que hi estava, poria vendre aquelles figures, no en profit propi, sino en profit d'aquella església aont eren ses figures.—Pero llavò sobrevé sa manifestació des poble que s'hi oposa; i el Bisbe ¿que fa? ¿Despreciar sa voluntat des poble com la desprecien es politics i governants anticlericals, quant les contraria? No; el Bisbe respecta sa voluntat des poble, i diu a n-es comte:—Senyor, no hi ha res fet.—E-hi ha ab axò res de lletx, companys socialistes? no es tal volta axò eminentment democrátic? ¿no es tal volta axò lo que voltros tant predicau que's governants han de atendre a sa voluntat des poble? Quins governants e-hi ha que hi atenguen tant com l'Església? Vaja, parlau.

VI

Es gran porc d'En Zola

¡O esgriguadoretos de *El Obrero Balear*! ¿i ja no tenui altre hipoteca qu'aquex gran porc d'En Zola, que's porcs més bruts més bruts eren més nets qu'ell? ¡I heu tenguda sa poca alaxa d'anar a posar un ratx de blasfèmies d'ell, aont insulta'l Bon Jesús, dient que lo que digué el Bon Jesús: *Benaventurats els pobres d'esperit*—«es una de ses grans falsedats» qu'han tenguda s'humanitat dins sa misèria i dins s'esclavitut» i que «es pobres d'esperit» no son més que «bestiar». Es fals de tota falsedad que «es pobres d'esperit» que'l Bon Jesús anomená «benaventurats», sien res de lo que diu es gran porc d'En Zola. «Es pobres d'esperit» que l'Evangeli anomena «benaventurats» son es que no tenen es cor aferrat a ses riqueses, es que s'estimen més Deu y sa lley de Deu que totes ses riqueses, es qui per totes ses riqueses del mon no farien una cosa mal feta ni treurien un peu des solc. D'aquesta santa gent sa gran bestiota d'En Zola tengué sa desvergonya de dir qu'eren un mal «bestiar», sa «misèria» i «s'esclavitut» de «s'humanitat». ¡Ah gran brutanxo! ¡Ah gran animalarro! ¡Si no't convertires s' hora de la mort, ja les hi deus passar tristes allá ont ets! ¡les hi deus pagar ben cares a ses horribles blasfèmies i ferestissimes brutors que dexares escrites! ¿Desgraciat de tú i de tots es qui't lletgexen!

VII

¿I sa república de Portugal?

¿Com es que no'n parlen es paperots republicans in-*Justicia* i *El Ideal*? ¿com es que ja no'n piulen ni'n moten? ¿com es que no mos freguen p'es morros ses glories d'aquexa novella i flamant república? Ah es que ses noves que n'arriben, son ben taliuines; s'arròs se veu que hi va a grumayons; es republicans metexos, es qui no han pogut arribar a cap tayada, tayen claus i no'n sen treuen paraula bona; es Govern no pot assaiar tots es qui li demanen, perque es pedás no basta ni d'un bon tros; Es Govern no's fia gota de ses tropes, d'unes per massa *republicanes* (golafres, que hu voldrien tot per ells), de ses altres perque's re-

corden massa del Rey que tenien. Ab una paraula: llevant el Rey, seguex es metex mal estar de sa nació, es metex desgavell, sa metexa inmoralitat en tots ets ordes, axò allá ont tot lo dolent no ha aumentat, i es en moltes coses que hi ha hagut aqueix augment del dimoni!—¡Quant serà's dia que mos convenserem de que tant sa monarquia com sa república son lo qu'es sa gent que les manetja i hi viu. Lo esencial per una nació no es que hi haja rey o república, sino que sa gent llauri dret i vaja pes cami carreter, que s'egoisme ni cap altra mala passió sia norma ni lley de Govern, sino sa raó, lo just.—En punt d'axò ¿poren es republicans d'Espanya ni de Portugal tirar sa primera pedra a n-es monárquics? Si tenen goteres es monárquics, ¿no'n tenen també i de grosses es republicans? Que parlin ets escándols i ses brutors d'ets Ayuntaments republicans de Madrid i Barcelona!

VIII

En Lerroix cap avall

Se'n hi va a les totes, gracies a Deu. Es discursos d'En Ventosa i d'En Carner dins ses Corts l'han arronsat, l'han esfondrat, ¡Es massa brut massa brut aquell negociarro de ses aygos de Barcelona! A Barcelona, aont tenia's seu fort, s'hi agontará més o manco; fora de Barcelona se veu que sa gent li futx, li fan amples. S'aplec que va fer a València s'altre dia, va esser un gran fracás; s'anada a Bilbao des dia *dels Reys* ehu es estat molt més, ha resultat un fracás colossal; se'n va dur una çulada horrorosa, no l' dexaren parlar de siulos i de renou a s'aplec qu'anaven a comensar, i que'l varen haver de suspendre, perque no s'hi oien des grandios rebumbori que s'ha va moure. Basta dir que arribá's mati a Bilbao i es capvespre ja li va estrènyer cap a Santander.—Ja's sap que a Madrid es socialistes feren un aplec aont no li dexaren part sana; ets element revolucionaris de Sevilla en tengueren un d'aplec també contra ell; de casi tots es centres de republicanisme arriben noves consemblants, contraries a n'En Lerroix, favorables a N'Azcárate i a n-En Pau Iglesias.

Qui fa llástima i riayes es in-*Justicia*, qu'umpl ses seues columnes de mentides i taxorrudexes per emblanquinar es quatre bobians i babaluets qu'encara la sostenen, per ferlos creure que tota s'opinió republicana d'Espanya está p'En Lerroix. ¡Pobres bobians! ¡pobres babaluets! ¡es paperot d'en J. Moya vos engana com uns xinos! ¡Bé'n feys de compassió! Com se suposa, en merexeu més perque vos fiáu d'un paperot com in-*Justicia* que no's treu paraula vera.—¡Ell només diu ver com no hu fa aposta!

IX

Mala fe

Se veu sa mala fe de in-*Justicia* en so dir que a sa arribada d'En Ventosa a Barcelona, després des seu gran discurs de lo de ses aygos contra's lerroixistes, nomes e-hi anaren alguns amics particulars a rebre'l, mentres

a rebre'n Lerroix e-hi anaren cent mil persones. Es ver que hi aná poca gent a rebre En Ventosa; pero ¿per que va esser? ¿per que no hi havia entusiasme a Barcelona per ell? Res d'axò. ¿Qui s'atrevirá, a negar, si es persona formal i que conega Barcelona, que hi havia i hi ha un gran entusiasme p'En Ventosa? Si'ts entusiastes seus no anaren a rebre'l, va esser perque la *Lliga Regionalista* i *La Veu de Catalunya* suplicaren a la gent que no hi anassen a ferli sa rebuda que's merexia i que li volien fer, per que's lerroixistes no diguessen qu'allò era una provocació a ells, i no hi anassen a fer renou i a moure rebumbori. Exasperats com estaven es lerroixistes i tan ferotjes i sauvatjes com son, i com no tenen res que perdre, serien estats capaces de fer qualsevol barbaridat, i llavò haurien donada sa culpa a n-es catalanistes.

Aquexes ordes de *La Lliga* i de *La Veu de Catalunya* eren públiques; si en J. Moya no se'n enterá, fonec que no volgué. Per axò se necessita molta de barra per anar a retreure si Barcelona no sortí a rebre En Ventosa, fentne d'axò un argument a favor des lerroixisme. Pero es lo que dèyem: En J. Moya escriu per bobians i babaluets, i sap que s'engoleixen qualsevol mentida, per grossa que sia, com e murtons de floquet. ¡Quines ganyes qu'han de tenir aqueixa pobre gent!

X

¿En que quedam? ¿qu'es blanc o es negre?

In-*Justicia* se dedica ara a provar que N'Azcárate ni es republicá ni'n fá olor, ni hu es estat may ni n'ha feta may d'olor republicana de bon de veres, sino qu'es estat ara i sempre un monárquic desfressat de republicá, vaja, un venut a sa monarquia. Ara fa mitj-any es paperot d'En J. Moya posava N'Azcárate demunt es niguls presentantlo com es gran república, sapientíssim, honradíssim. ¿En que quedam, Sr. Moya? ¿qu'es blanc o es negre N'Azcárate?

XI

¿Quin escándol, germanets!

E-hu es gros s'escándol qu'ara han aclarit es lerroixistes que N'Azcárate vé donant d'una trentena d'anys ensá, des qu'es diputat! Vaja! si dins ses Corts no s'alsa En Lerroix a... *desenmascararlo*, axi com En Ventosa i En Carner el desenmascararen a ell, será que no té... *alsera*. Pero ¡quin escándol més ferest! Vaja, N'Azcárate no té perdó del... dimoni ni des lerroixistes ab aqueix enfilay d'escándols. ¡Horrorisauvos, esglayauvos, aborrónauvos, posauvos ab sos cabeys drets, pero ben drets eh? que no n'hi haja cap que tombi gens! Mirau: «N'Azcárate (e-hu diu in-*Justicia*) en treinta anys de vida pública a León (per ont es diputat) no ha pogut crear ni una escola layca (¡horror!), i tota sa seua feyna positiva consistex en haver conseguit de s'Estat diners per fer i apedessar a sa provincia de Leon ses esglésies (¡horror!) cent vegades horror!) de *Villaroane*, *Villanueva-del*

carnero, Trabajo-del-Cerecedo, Convent de la Concepció, Quintana-de-Raneros, Palacio de Torio, Sta. Olaja de Porma, Villimer, la Seu de Leon i es monestir de St. Miguel d'Escalada! ¿Havieu vist may un escándol com aquest? ¿aont s'era vist may un republicà fer coses d'aquestes? ¡I es pobres lerrouxistes i radicals no esser-se'n temuts en tants d'anys! Pero ¿com badàveu tant, ¡grans polissardos! que no vos n'ereu temuts en tant de temps!... Pero, Sr. Azcárate, ¿i com no alcansàreu diners per fer una mica de soll p'ets anticlericals, per que al manco haguessen tengut un local digne per escola layca! pero vos res, ¡tot per esglesies! Es ver que sobre tot la Seu de Leon i St. Miguel d'Escalada son monuments notabilissims de s'arquitectura, egrègies glò-

ries nacionals i de tota Europa; però ¿tal volta vol dir res ni significa res p'ets lerrouxistes i radicals? ¿en dexarien ells cap per nat senyal de monument d'arquitectura cristiana, per gros y garrut que fos? Son ses persones decentes que aprecien aqueys monuments, i no es radicals, que, si no caminen ab quatre potes, no es que tenguen es cervell que pertoca tenir per esser persones, sino perque ets... endiots tampoc no'n tenen i hi caminen just ab dues potes forçades però, com ses d'En Barrufet, i ses des radicals que també s'hi assemblen ferm! ¡Ja hu val de Sr. Azcárate! ¡no alcansar ni una escola layca, i fer tant pe'ses esglesies! ¡Axi metex se'n veuen pocs d'escándols d'aqueys entre republicans!

may ab so' servici sanitari, que tan mester se feya.

Anomenat p'ets Consey manacorí, exercia du metje a St. Llorens es doctor Mateu Monjo, un senyor que, ademés de sebre sa seua part, era recte, formal, valent, i no comportava may que rossegassen es seu nom. No mancà qui digués que no era prou justa s'elecció de tal facultatiu; i sentintse ell, per axò, mortificat i disposat a fer servir ses estidores per escapsar males llengos, tirá es guant, per veure que s'atreveria a recuirlo. Ho diu aquest'acta:

3 Maig, 1728—Maqnt°. S. S: El Doctor en Medicina Matheu Monjo representa a Vs. Ms. que, després de haverse dignat elegirlo per metje del lloch de St. Llorens del Cardessar, haya hagut alguns émulos (envejosos) qui han censurat esta elecció; per lo que, desitjant dit Dr. Monjo fer patent a tots que Vs. Ms. en dita elecció unicament han procehit ab justa conciencia i que sols han tingut la mira de provehir aquell lloch de metje que a Vs. Ms. ha aparegut més sufficient; pera que se veje ser axí, suplica a Vs. Ms. dit Dr. Monjo disponguen los medis més necesaris pera que de aquí en avant se don dita conducta per pública oposició qui dega fersé devant de los catedratichs de medicina o con collegi, fent lliíss de punts y responnet a los arguments de los opositors, com es costum en la pretensió de cathedres; lo qual executat, se don dita conducta al més merexedor segons les conciençies de dits catedratichs o collegi, y esto per temps a lo menos de 4 anys; de lo que resultarà que cessarán les pretensions ab que, los més anys, los metjes pretensors de esta conducta molesten a Vs. Ms., resultant grans discordies entre de ells; sorvirà dita conducta de premi al que més haurá estudiat y será una esperó perque tots los metjes de Manacor se emplean més en lo estudi, si ja no per el salari tenuo, a lo menos per tenir el lauro de haverle merescuda en oposició de sos compatidors; per lo qual y altres motius que dexa a la alta comprensió de Vs. Ms. suplica sia de son agrado en posar los medis necesaris per dit affecte lo que, a més de ser justicia, espera merexer de Vs. Ms... A la qual petició fone donas per Pera Mesquida, jurat major, per altre Consell—Y per Guillem Fábregues, Guillem Sureda, y Pera Soler es donat vot que hey venen a bé, sempre que la Real Audiencia hey vingue a bé, no perdent los drets—(Llibre de determinacions—1728).—

Si avuy se recordás i practicás sa proposta des metje Monjo, ses coses anirien millor.

—Cuyná lo ordinari: vosté ja m'enten, bollit, un principi, sopa, y adamés si impòrta, reoles, pilòtes, bistèch, ous en castanyòla, crema, sopa de llet... —Digueme. ¿Que guanyes cada més?

—Me darà tres duros.
—¡Que dius!—Lo que sent.
—¡Sabs tu que t'enfiles d'amunt!—Jo'n guany més.
—Si jót don dos duros, tròb qu'estirás bé.
—Es pòch.—¡Dèu pessetes son molts de dinés!
—Jó les gast de botes cada més.

Per dotze pessetes puch está molt bé cóm a rebostera d'aquells forastés que tenen ses cases al Plá des Castell... però viure a fóra No m'agrada gens —¡Si tú t'pòrtes bé, les te daré!

Digués... ¿Que festetjas?
—Ja'u cregc; y si vés quin jove més curro! pareix cavallé. vuy que cada dia a ca's conco'm deix aná's decapvespre per conversá amb ell.
—Hey anirás una hora. ¿Vóls res més?

—Diumenges y festes, plòga o fassa néu, vuy sortir a les dues a passetx.—Molt bé. Mentres s'horabaixa te retirs a temps de tancá persianes y encendre es quinqués, pòts aná hont vulgas. ¿Vóls res més?

—D'hivèrn, ses vetlades vuy teni brasé y llum, perque feynes moltíssimes tench per cosí sa roba des méu casament, qu'ha d'essé es Setembre d'aquest any qui vé.
—Te cosirás róba. ¿Vóls res més?

—Tenc d'aná a matanses desde Sant Andreu fins a la Purisima. En veni es Jané vuy aná als cassinos. Per Sant Bartomeu tench d'essé a la vila. Per fira també...
—Tot es temps que vulgas! ¿Tens res [mes

—M'ha de dá p'ets conco lo que's vespre quiet, y a mi ses despuyes y vestits dolents, es vidre ses connes, tot es ferro vey, pedassos, porguerés, cloveyes y tests.
—¡Tot per tu! Demana encara més.

—Vuy per mi un bòn cuarto, un catret decent, miray, cantarano, ribella y pitxé. No he de fé de teta, no he de tocá fems. Vuy teni monyera; —T'esplicas molt bé... pòts quedá desd'are.—Idó, me quiet...

—¡Ay! ¡Y jó que no't deya lo qu'he mesté més! ¿Has aprés de piano? —Senyora, no gens. —¡Ay fiyeta méua! ¡¡Que me sap de greu!! Si no tocas piano, ya no't tench mesté... —¡Vaja una sortida!... ¡¡¡Justament!!!

PERE D'A. PENYA.

DE TOTES ERBES

Secció local

Per manca d'espay mos veyem obligats a trencar l'article *Closcades*. L'acabarem dissapte qui vé, si Deu ho vol.

Diumengue a las nou y mitja del mati se calá foc a un depòsit de paya d'una casa des carrer de'n Ballester des barrio des Barracar, propietad de Miguel Parera. Se tudaren uns 40 quintás de paya es perdues se diu que pujen unes 500 pesetes.

Dilluns descarrilá a sa sortida de s'estació des nostre poble es carril qué parteix cap a Palma a las 6 y mitja del mati. Sa causa fone un descuit des guarda guyes, segons diu la gent. Després de molta maniobra, se torná pujá sa máquina demunt sa via y es carril parti prop de las 9 y quart. No e-hi hagué res mes de nou, ni cap desgracia.

S'ha donada s'orde a-n es corresponent Jefe de Balears perque inform sobre s'incloure a-n es pla general de carreteres sa que comensant a nes nostre port y passant per Manacor ha d'acaba a Alcudia.

Son molts es qui troben gros com no s'es arreglat es bossi de camí espenyat per una aygada, devés es torrent de na Llabrona. No sería mes bona d'adobar sa carretera com mes prets milló?

El nostre amic D. Juan Sunyer, mos fa avinent que té dins el meguatzens de la seua botigua de fuster de la plassa del carril una carretada de llenya y no sab de qui es, y demana a n'el propietari, sia el qui sia, que fassa'l favor de durlassén, que ya passa d'hora.

Diumenge qui vé a l'esglesia des Pares Dominicos se ferá festa de Sant Antoni Abat, juntantla a la dominica pagada per D. Guiem Nadal, metje. Predicará Mn. Pere Domenge.

El meteix dia a las 6 y mitja en punt des vespre se comensará la conferencia anunciada a-n es local des Circol d'Obrers Catòlics.

Dijous de la setmana qui vé a l'esglesia de la Santa Familia se comensará un triduo solemne a honra del seus titulárs Jesús, María, Jusep. E-hi haurá sermó el dijous, divendrés y diumenge; el dissapte se cantaràn completes y el diumenge a las 7 y mitja e-hi haurá missa de comunió general ab canticas, a les 10 ofici ab sermó y el vespre Tedeum per acabament de la festa. Será el predicador Mn. P. Domenge.

Hem saludat el benvolgut amic nostre P. Juan Juan Suasi, Jesuita, nui vengué dimecres d'aquesta setmana per veure els seus pares qui están tots d osbens malats.

Demenám a Deu que los don la salut, si es convenient, a n'els bons pares des nostre amic.

Es moviment a la nostra parroquia durant l'any passat es el siguent.

Batismes.—Nins: 199.—Nines: 179. Total: 378.
Morts.—Motrs grossos, homos: 93.—Item, donas: 107.—Total: 200.
Morts petits, nins: 41.—Item nines: 31.—Total: 72.—Total de mors: 272.
Diferencia d'aument: 103.
Matrimonis.—Total: 106.

Agraim a «La Almudaina» l'artictic almanac que mos ha regalat.

Aquests dies hem tengut fret a voler y qualche brusca,

Son partits cap a Barcelona durant la present setmana per seguí les seves carreres els estudiants Senyors Amer, (germans) Morey, Perelló, (germans) y Caldentey. Los desitjám aplicació y bona sort.

Miquetes d'història manacorina

Sant Llorens des Cardessar—Es Metje tirant es guant—

Altre temps plovia més qu'ara, i les aygos que no poria beure la terra, ja farta, s'entretien p'ets camí, i no totes arribaven a la mar.—Ab sa forsa de ses corrents, s'obrien clots fondos; sobrava sa llenya sens'espinas per fer formiguers, es betzerals crexien axi com volien, fins e fer embós.—Se formaven basses de tanta durada, que s'omplien de granots, se tapaven de verdet;—se podrien ses substàncies blanques, posades en remuy, i pujaven bambolles plenes de pesta, que's vent aplegava per escampar malalties per tots es vents.

Quant sa veyá parròquia de Bellver, després Sant Llorens des Cardessar, cansada de viure tota sola, concertá ab sa veynada de Manacor aquelles amities d'interessos que tants anys varen durar, casi fregava ses cases des poble de St. Llorens es torrent de Lluchamar, que no tenia barrera quant i'inflaven les altures qu'el dominen. Ab tan dolent y perillós arrambatje es lloc de Sant Llorens era mal sá; casi tothom aplegava tercianes llepissosess que moltes vegades eren la causa originária de més greus malalties.

Durant sa vida comuna que feren ses viles de Sant Lorens i Manacor, aquesta, com-e germana més gran, duya es manetx de la casa, anomenatse aquí ets empleyats d'allá. Si qualche pic certs servicis quedaven un poc descuydats, axò no solia passar

Una criada per qui no'n té

—¡Jo, estich apurada!
no sé qu'he de fe!
¡tot cau y tot penja!
¡sa feyna no'm ret!
per aná darrera
nou infans que tench,
no tròb cap criada
que valga un doblé...
¿no'm diria un àngel qu'he de fé?

—Déu ja quart senyora.
¿No sab perque vench?
—Si tu no t'esplicas...
—M'han dit qu'ha mesté una bóna criada.
—La cerc ja fá temps,
—¡Si jó li agradava!
—¿D'hont ets?—De Sineu.
—Parlarem; a veure que sab fé.

—Jó sé fé, senyora,
tot quant se present;
rentá, fé bugada,
planxá... també sé
aparroussá róba,
serzí qualche esqueix,
debená una trióca,
fé calsa... corrent;
¿Y en quant a sa cuyna, que sabs fé?

Brou a N'Ad sum

N'hi haurem de donar unes quantes escudelles més per que's refassa de s'estrar que degué haver de fer per llansar s'articlot *Filosofia de la Historia*. Hala idò!

6

¡Ah gran mentider!

¿I t'óniu pit, Sr. *Ad sum*, per sostenir que's Cristianisme se va fer «arbitre (l'amo) del món» «ab mentides i engans»?—Es molt discutible que ab bona veritat se puga dir que's Cristianisme sia estat may «arbitre del món», axí com sona. Si s tractas sols del «món» civilisat, seria altra cosa. I si no, ¡digau, Sr. *Ad sum*! quant va ésser que's Cristianisme exercí tal «arbitratje»? Lo qu'es completament fals i una infame calúmia, es que's Cristianisme haja conseguit «ab mentides i engans» es presigut i forsa que may haja tenguda. ¡Digau, escriptoretjo estantís, quines i quant foren aqueixes «mentides», quins i quants foren aqueixes «engans»? ¿Que va que no sou capaç de citar-ne cap? Vaja, investiu...

7

¡No deys paraula vera!

¿Que vos embolicau, homo, sobre que's Cristianisme «destroná reys, reynes i emperatrius» i «creá impostos per satisfacer ab ells ses seues passions i humiliar es grans»? Ab axò com que volgueu parlar de l'Església, de s'Autoritat Esglesiástica. ¿Per que no parlu clar? ¿Vos referiu a n-es Cristianisme en general o a s'Autoritat que comanda i dirigex es Cristianisme? Si vos referiu a n-es Cristianisme en general, ¡ja'm direu quins «reys» ni «reynes» ni «emperatrius» ha «destronats may», ni quins «imposts ha creats», ni quines son «ses passions» des Cristianisme-colectividat! ¡Vaja, homo, citaune un ratx per un gust!— I si vos referiu a s'Autoritat Esglesiástica, a n-el Papa, a la Santa Seu, se necessita ésser un republicà de l'engán, un republicà que no sábiga que s metjenca, per anar a fer càrrec a n-es Papes si qualque vegada declararen indignes de reynar certs tirans, ¿certs monstros de tota iniquitat, que no feyen més qu'oprimir i potetjar es pobles. I si no, digau quins foren reys, reynes i emperatrius que cap Papa «destronás» may, que no hu meresquesseu! Vaja, anomenau pessa, homo! I vos sou republicà ni'n feys olor? ¿No professau voltros es principi de que's reys, reynes i emperatrius no servexen per res més que per cobrar, que son tots una calamitat, una gran desgràcia nacional? ¿Deys axò i llavò alsau la veu contra's Papes que declaraven es reys dolents indignes de reynar, quant de dolents passaven la vida i que's pobles ja no porien pus? I ¿teniu cara de criticar es Papes per que «humiliaven es grans»? ¿No professau voltros es principi de que a n-es «grans» no sols les han de «humiliar», sino es-veirlos de tot, llevarlos des mitx? Es Papes en tot cas no més «humiliaven» es «grans» que hu havien de mester, i els «humiliava» ab s'autoritat que com e Mare sepa tenia demunt ells; i voltros grans búgueres, les voleu llevar des mitx just per que son «grans», just per que vos fan nosa, sense tenir cap veu ni cap autoritat demunt ells.— Si fossen demócratas, si'n fessen gens d'olor de demócrates, si hu fossen gens gens amies de sa llibertat des pobles, beneirieu sa memòria d'aquells grans Papes de s'Edat Mitja, que calsavent tant just es tirans i opressors des petits i desvalguts, qu'eren sa columna de sa llibertat des pobles. Però no hi ha remey, en veure Papa o res d'Església, no sabeu fer més que bramar i al-

sar es... derreres! ¡Ah poc-cervells quant e-hu sou!

8

¿Que es axò d'esterminis?

¿Que deys que l'Església o es Cristianisme «va fer esterminis»?—¿Quins? Veyam, digaulos, gran embuyista! ¡Treysme'n qualcun, per un gust!

¿Que vos metjencau de l'Església o's Cristianisme que «insinua s'estermini des saxons i des llombarts i d'altres pobles que se resistien a sa seua autoritat»?—¿A n-e qui «insinua» l'Església tals «esterminis»? Veyam, digauho. ¡Mentiu tan alt com sou, senyor *Ad sum*, si deys que l'Església ni's Cristianisme fessen res d'axò. L'Església no volgué may «s'estermini», sino sa conversió «des saxons» «des llombarts» de tota classe de pobles gentils. La sanc que l'Església escampá en tot axò d'aqueys pobles, va ésser sa seua pròpia, no sa d'aqueus pobles gentils; aqueus pobles escamparen sa sanc de molts des missioners que hi anaven a predicarlos l'Evangeli. No, no tengueren aqueus pobles cap arreccer com l'Església, que com e bona mare les defensava, se sacrificava per ells, les donava sa seua metexa vida. ¡I vos ara sortimos que l'Església o es Cristianisme «insinuaven» es seu «estermini». Es fals de tota falsedat, es una solemnis-sima calúmia que l'Església ni's Cristianisme fessen res d'axò!

9

¿Qu'es axò de ses Creuades?

¿I teniu cara, Sr. *Ad sum*, d'anar a retreure ses Creuades per ferné un càrrec a l'Església i a n-es Cristianisme? ¿Tan eruú estau d'història que no sabeu que ses Creuades les varen fer es pobles cristians, cansats de ses incursions i pirateries des sarrains, alarbs i mahometans, qu'envestien continuamente es ports i totes ses costes de la cristiandat, passantho tot a foc i a sanc, i no dexaven viure's cristians qu'habitaven entre ells, tractantlos pitjor que bisties, fentlos tirar a carro i rodar a sinies i molins? ¿S'història, homo, e-hu diu ben clar que sa primera creuada la motivaren ses grans barbaritats i crueldats horribilissimes que's mahometans bax des fatimite Moez l'any 969 comensaven a cometre contra's cristians de Jerusalem i de tota la Terra Santa; i, apoderantsen l'any 1073 es turcs salchucides, va revenir més encara sa persecució contra's cristians, i va quantra-passar tota mida quant se feu amo de la Ciutat Santa es ferotje i sanguinari Orthok l'any 1086, que foren saquetjades totes ses esglésies, tomaven ets altars, botxinetjaven moltissims d'esglésiastics i pelegrins de totes classes. ¿Vol dir no hu sabeu que s'indignació i s'horror que causaren dins la cristiandat tals excessos des mahometans a la Terra Santa, va ésser un des principals motius de sa primera creuada? ¿Que aquella creuada i ses altres costaren «centenars de mils de morts d'bomos, dones, nins i veys»? En primer lloc, cap culpa en tengué l'Església, axò es, ses Autoritats Esglesiásticas; de que partissen cap a Terra Santa com e creuats aquelles multituds de dones veys i nins, sens armes, sense remey de res, figurant-se que Jerusalem era a dues passes lluny, duys d'aquell entusiasme grandió, may vist, que ses prédiques de *Pere Vermità* i d'altres despertaren dins Europa. No, no era l'Església que'ls empenyia; eren ells que, sense mirar-lo que feyen ni escoltar-se raons de negú, li estrenyien cap a Terra Santa; i naturalment feren uy la major part p'es camí. ¿Quina culpa en tenia l'Església d'axò? ¿Quina culpa tenia l'Església si estois de malfactors, fingintse creuats, partiren cap a Terra Santa cometent p'es camí tota classe d'atentats? ¿Quina culpa tenia

l'Església si es bulgars i ets hungars i es grecs, en lloc de donar pas franc a n-es creuats, molta volta els envestien despuyantlos, fentne morir a milenars? ¿Es decent ni raonable fer responsable l'Església ni sa Relligió d'ets excessos que poguessen cometre es creuats, trobantse sovint mancats de ses coses més necessàries pe sa vida, ventse combatuts de tots vents, fins d'altres cristians, massa oblidats de ses seues obligacions de cristians? ¿Que hi morí molta de gent a ses creuades? Forsat n'hi havia de morir; se tractava de guerres; de fer regular es mahometans, qu'es tiraven demunt la cristiandat, i s'ho volien fer tot seu, i esveir de tota la terra es nom de cristià; se tractava de recobrar d'ells la Terra Santa, qu'ells havien presa anteriorment a n-es cristians sense tenirhi cap veu; se tractava d'uns inemics ferotjes, valents, de s'escuma de sa pesta, de sa pell del dimoni. ¡Com no n'hi havia d'haver moltes de morts! Però ¿qui'n tenia sa culpa? ¿Es cristians qu'eren ets atacats, ets invadits? o es mahometans, qu'eren ets atacadors i ets invasors? Sí, es mahometans eren qu'envestien la cristiandat, tots es pobles cristians; no eren es pobles cristians qu'envestien; només se defensaven. Si dugueren sa guerra a Palestina, era per defensar aquella terra, cristiana de dret; era per defensarse allà de ses invasions, orueldats i barbaritats sense nom que hi cometien es mahometans.—I vos ¡o insigne *Ad sum*! teniu sa poca alatxa de tirar demunt es cristianisme tota s'odiositat, totes ses morts que ses creuades ocasionaren, i no'n deys ni una parauleta des qui eren sa causa de totes ses causes d'aquelles guerres, es mahometans! ¡Es que vos, com tots ets altres anticlericals, sou més mahometans que no cristians; sempre defensau ets inemics de Cristo i de sa Relligió, i capicau sa Relligió metexa que professareu a n-el sant batisme de la qual heu renegat, o al manco vos portau ab ella, com e renegats... ¿Vol dir, gran belitre, es cristians no se porien defensar de ses continues invasions i pirateries des musulmans i sarrains? ¿Vol dir es Cristianisme té sa culpa de qu'aquells fessen tals invasions, pirateries i saquetjos?... I teniu sa... *frescura* de dir que's creuats «dins sa mesquita de Jerusalem degollaren setanta mil germans nostros»! ¡Es una solemnis-sima falsedat! Es setanta mil mahometans que sembla que moriren quant perderen Jerusalem, foren es qui moriren durant es siti que's creuats e-hi posaren, que no va ésser gens curt, i durant s'assalt i presa de la ciutat! ¿Que va ésser una gran desgràcia tanta de mortandad? ¿Qui hu duple? Però ¿e-hi ha haguda may altra manera de prendre ciutats sitiades i per assalt, en no ésser matant i morint? I es mahometans qu'estaven mans fentes? ¿que no mataren ells també tant com porien? ¿Que té d'estrany que's creuats fessen excessos ab sa victòria de Jerusalem, allà ont es mahometans, les ne havien fetes passar tantes i les havien petrucats tan fort? allà ont les havien fets anar allà desde occident per defensar es Sepulcre i sa Terra Santa des seu Deu? Si mataren mahometans dins sa mesquita, tal volta no va ésser que un estol d'ells envestiren es cristians, quant aqueus s'acabaven d'apoderar de la ciutat, i axí s'armá una nova batalla, i es mahometans, ventse perduts, fogiren dins aquella mesquita? ¿Que té d'estrany, idò, que's cristians los alcansassen i s'aficassen derrera ells dins sa mesquita per ferlos s'ebre? ¿Havien de respectar es cristians ses mesquites, allà ont es mahometans no feyen més que profanar ses esglésies cristianes? De manera, Sr. *Ad sum*, que vos tapau to-

tes ses faltes i culpabilitat des mahometans i tirau demunt es cristians tota s'odiositat d'aquells horrors, i llavò los calumniu de sa manera més desenfreida! ¡Bé vos hi demostreu lo que sou! ¡Vos portau com e renegat! ¡com e mentider i calumniador a carta cabal! ¡Sou un,.. desgraciat!

Com es que ses mules llauran ab coxi, y que no fan mulats ¹

Ja sabeu que a sa coveta de Betlem, ademés des bou, e-hi hagué sa mula també, qu'encalentia ab sos alens el Bon Jesuset.

Ella no va ésser com es bou, que demaná un coxi d'or per llaurar: no demaná res, ni obrí boca, y el Bon Jesuset arribá a dir:

—¿Y tu que no'm demanes res?

—Vos metex donau-me, si trobau que m'ho he guanyat, diu ella.

—No res, ydò: tu tendrás coxi per llaurar, però no d'or ni de plata perque t'escorxarien es coll y t'estrengolarien, sino de tela de sach y pell ab sa llana per dedins y ple de paya perque sia blan y es jou no't sobraueig.

—Ja'm feys ben contenta, va dir sa muleta. ¡Per amor de Deu sia!

Però la pobre va ésser fiaca y miserable: li comensá a entrar vanagloria i superbia perque havia de llaurar ab coxi i es bou sensa, y sobre tot perque hauia tenguda tanta merexera, que'l Bon Jesús entre tots ets altres animals l'avía triada a ella perque l'encalentís ab sos alens dins sa coveta. Y s'arribá a entonar tant, que a n-es pastorets qu'anavan a adorar, los mirava com a no res; y una vegada perque un, per veure'l Bon Jesuset més d'aprop, aná a passarli per derrera y li fregá ses anques ab sa pallissa, ella li tirá una cossa.

—¡Ay! va dir aquell pastoret, y se posa a plorar.

—¿Y ara qu'es estat? demaná'l Mignonet Jesús.

—¿Que sa mula m'ha tirada una cossa!... ¡Ay, que'm fa de mal! ¡Ay!

—¿Y axò trobes tu qu'es cosa de fer, tirar una cossa? diu el Bon Jesús a sa mula.

—¡Ydò que no fos vengut a ponyirme! respón aquesta tota morrotosa.

—Y ¿ja sabs tu si'hu ha fet apostament.

—¡Ydò hagués tengut més mira?

—Ydò ara per cástich, digué'l Bon Jesús, tu no farás mulats.

Ni n'ha fets ni'n farà may.

A. M.º A.

Com es que des tres reys des «Betlem» n'hi han un ab sa barba blanca ²

Com es tres reys d'Orient arribaren a Betlem per adorar el Bon Jesuset y oferirli or, encens y mirra, es més jove de tots, qu'era travessadis com una llansadora y poc afectat ferm d'esser es derrera en lloch, trompitxá de tal manera, que passá devant a n-els altres dos, com anaven a adorar.

Volgué ésser es primer.

Però com s'aixecá dels peus del Bon Jesuset, sa barba li va ésser tornada blanca blanca, y axò que abans la tenia negra negra.

¿Ah ydò? Aquesta oblada se'n va dur perque, essent es més jove, volgué ésser es de devant.

Anaubí voltros a passar es veys a derrera!

A. M.º A.

¹ La'm contá mon germà Pere Josep.
² La'm contaren Madó Francina Avna Alcovera y la seua germana Francina, de Manacor, al cel sien totes dues. Aquesta tradició es generalíssima a Mallorca.